

POŽEHNÁNÍ ÁRONOVO

Num 6,24-26

kázání ze soboty s Památkou VP 28. 9. 2013 – br. Michal Balcar

Úvod

Liturgickým i emocionálním vrcholem každého obřadu Večeře Páně je okamžik tzv. Áronovského požehnání. Nevím, jak ho prožíváte vy, ale mně ještě stále přeběhne mráz po zádech pokaždé, když ta starověká slova vyslovuji, a to přesto, že jsem vysloužil již kolem 50ti obřadů Večeře Páně.

Jenže když se řekne požehnání, mám dojem, že se jedná pro nás o obtížně srozumitelný pojem. Jako by se slovo požehnání vyprázdnilo nebo zploštilo. Domnívám se, že žijeme v představě, že požehnání je okamžik, kdy se zrealizuje to, po čem toužíme. Namátkově jsem se poptával, co si lidé, pod pojmem požehnání vybaví a odpovědi byly v zásadě: zdraví, štěstí, děti, dobrá práce, dlouhověkost, peníze. Jednoduše by se dalo říci, že požehnání je šťastný život. Jenže co je šťastný život a co přináší požehnání, pokud má přinést šťastný život? Odejme z dnešní bohoslužby s tím, že na nás ulpělo něco, díky čemuž se nám splní všechno, co si přejeme?

Jaký je smysl požehnání, dle Áronského požehnání

Pokud někde hledat odpověď na otázky, které jsem předestřel a pokud hledáme nové naplnění prázdného slova, potom je logické začít přímo v textu, kterým se o požehnání prosí

Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi:

„Mluv k Áronovi a jeho synům: Budete žehnat synům Izraele těmito slovy:

„Hospodin tě požehná a ochrání tě, Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a bude ti milostiv, Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.“ Tak vloží mé jméno na Izraelce a já jim požehnám.“

At' Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář/at' Hospodin obrátí k tobě svou tvář

Člověk nemusí být zrovna univerzitně vzdělaný biblista, aby si všiml, že se v onom sevřeném, stručném a významem nabitým textu objevuje dvakrát podobný motiv, a sice zmínka o Boží tváři. Požehnání tedy nějak výrazným způsobem souvisí s Boží tváří neodvážím se spekulovat, zda má tento obrat antropomorfní základ, ale nakonec je to pro jeho srozumitelnost nepodstatné.

Tvář, at' už Boží nebo lidská, je místem odkrytosti, otevřenosti, setkávání, blízkosti. Tváří v tvář nelze komunikovat přes telefon ani přes SMS ani přes email. Tváří v tvář mohou dva lidé komunikovat pouze pokud jsou blízko, pokud vstupují do intimní zóny toho druhého.

Velmi inspirativním způsobem pracuje s pojmem tváře francouzský filozof židovského původu Emanuel Lévinas. Ve své knize Totalita a nekonečno říká a myslím, že jeho slova nám mohou pomoci hlouběji pochopit, co tvář znamená – „Především je tu sama přímota tváře, její přímé, bezbranné vystavení. Nejvíc nahá a nejvíc obnažená

je pokožka tváře. Nejvíc nahá, ale je to nahost cudná. A také nejvíc obnažená: tvář má v sobě cosi bédného, důkazem je, že se tuto bédnost snažíme maskovat pózami, chováním. Tvář je vystavená, jakoby přímo vyzývající k aktu násilí. A přitom tvář je to, co nám brání zabít.“

Dle Áronovského požehnání je tedy to nejmocnější Boží ochota k setkání s námi. Boží sestoupení, sklonění se, Boží ochota vstoupit do naší samoty, Boží ochota být blízko člověku, Boží sebeodkrytí, Boží bezbranné vystavení člověku.

... a je ti milostiv...

Následující prosba se obrací k Boží milosti: „... je ti milostiv“. Ta naznačuje, že ono Boží sklonění se k nám lidem, se děje pouhou milostí, bez našeho nároku. Nemáme právo vyžadovat blízkost Boží tváře, jen Hospodin ve svém milosrdenství může rozhodnout, že k nám svou tvář obrátí, že nad námi svou tvář rozjasní.

... a obdaří tě pokojem...

Důsledkem blízkosti Boží tváře je pokoj – šalom. „...a obdaří tě pokojem“ Pokoj, šalom, celost, či jakási vnitřní síla nebo kvalita proměny život člověka, který je požehnaný. Požehnaný člověk nemusí prožívat uspokojujivé vztahy, mít skvělou práci a hodné děti, ale protože je požehnaný, tedy v blízkosti Hospodinovy tváře, bude prožívat šalom, pokoj. Šalom, který mu dává schopnost překlenout vnější nedostatek.

Jenže šalom je ještě něco navíc, než jen vnitřní pokoj. Šalom je úplnost, celost, je radost a potěšení a úplný šalom v tomto životě a tomto světě nelze dosáhnout. V tom má Áronovské požehnání vlastně eschatologický rozměr očekávání plného šalomu, plného pokoje, který může přijít až v okamžiku příchodu Božího království v plnosti.

Požehnaný Jákob/Izrael

Zvláštní a silnou postavou, v jehož příběhu hraje zásadní roli Boží tvář i požehnání je praotec Jákob. Jeho jméno znamená „stivý nebo úskočný“ a jeho život je plný kliček a triků. Dokonce i otcovské požehnání získal úskokem. Kdykoli se měl Jákob s něčím nebo někým střetnout tváří v tvář, uhnul. Až do okamžiku, který se popisuje tajemnými, až mystickými slovy v příběhu o boji na život a na smrt u potoka Jabok v Gn 32. Zde se Jákob poprvé střetává s někým tváří v tvář a neuhýbá. A byť je jeho protivník mnohem silnější, Jákob za cenou sebezničení a sebezmrzačení bojuje a trvá na tom, že chce získat požehnání. Požehnání v Jákobově případě není příjemný bonus navíc do života. Není to nějaká síla, která mu pomůže, aby to všechno klaplo. Je to moc, která z Úskočného činí Toho, který zápasí s Bohem. A pro naše téma je zásadní konec Jákobova příběhu: „*I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je Tvář Boží), neboť řekl : „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život.“*“ (Gn 32,31)

Závěr

Požehnání je tedy nejen něco, co přináší libé pocity, ale též život měnící zkušenost. Žádat požehnání znamená žádat, aby Hospodin vstoupil do naší blízkosti. Hospodinovo požehnání nám může přinést lepší úrodu, může přinést hodné děti, ale nemusí. Nicméně to hlavní, o co při požehnání prosíme je Boží blízkost, nebo novozákonně Boží láska. Ona je tím nejdůležitějším, co při následujícím obřadu budeme hledat a prožívat.